

Sygn. akt: I Ns 735/13

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2014 r.

Sąd Rejonowy w Nysie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Rejonowego Dobrawa Michałowska

Protokolant: sekr. sądowy Dorota Luboch

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2014 r. na rozprawie

sprawy z wniosku M. G. (1), M. G. (2)

z udziałem (...) S.A.w K.

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia:

oddala wniosek.

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy wnieśli o ustanowienie na prawie własności nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) położonej w obrębie L., dla której Sąd Rejonowy w Nysie prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), na rzecz uczestnika postępowania służebności przesyłu polegającej na prowadzeniu, dostępie do odcinka linii elektroenergetycznej o długości 250 m, w tym posadowieniu 2 słupów.

W odpowiedzi na wniosek, uczestnik postępowania wniósł o jego oddalenie, z uwagi na nabycie opisanej przez wnioskodawców służebności przez zasiedzenie z dniem 4 października 2009 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

Wnioskodawcom M. G. (2) i M. G. (1) przysługuje prawo własności, na zasadzie wspólności majątkowej małżeńskiej, działki oznaczonej nr (...) położonej w L. o pow. 6,5 ha. Działkę tę nabyli od T. L., na podstawie umowy z dnia 9 czerwca 2003 r., która z kolei nabyła wskazaną działkę w drodze umowy darowizny z dnia 1 lipca 1998 r. Działka ta podlegała kilkakrotnie scaleniu i podziałowi wchodząc w skład działek o nr (...). Na podstawie umowy przeniesienia własności nieruchomości z dnia 12 grudnia 1989 r. własność działki (...) nabyła odpłatnie w stanie wolnym od obciążeń od Skarbu Państwa – Naczelnika Gminy w K., Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w K., która w dniu 12 lipca 1991 r. przeniosła w drodze sprzedaży prawo własności działki nr (...) na rzecz T. i J. L..

Dowód:

1. Odpis księgi wieczystej (...), k. 13-20,
2. Akt notarialny rep. A (...) k. 20-21 księgi wieczystej (...),
3. Umowa darowizny, k. 169-170 akt księgi (...)
4. Akt notarialny rep. A (...), k. 13-14 księgi wieczystej (...),

5. Akt notarialny rep A 7584/91 karta 3-4 KW (...),
6. Wykazy zmian gruntowych, k. 201-202, 203-205, 210-211, 215-216
7. Decyzja Urzędu Wojewódzkiego w O. w przedmiocie zatwierdzenia planu scalenia z dnia 3 stycznia 1979 r., k. 206-207, 212-214,
8. Mapa ewidencyjna, k. 212, 218.

W przestrzeni nad nieruchomością gruntową wnioskodawców usytuowane są przewody linii energetycznej o napięciu 15 kV relacji G. – K. (...), K. (...) M.. Na działce posadowione są dwa słupy tej linii. Linia ta powiązana jest funkcjonalnie ze stacją transformatorową K. S-187 posadowioną na działce (...) w K., stanowiącej własność uczestnika postępowania.

Linia energetyczna została wybudowana w 1979 r., na podstawie decyzji (...) Powiatowego w G. w przedmiocie zatwierdzenia planu realizacyjnego budowy linii z dnia 24 marca 1975 r. oraz decyzji Naczelnika Gminy w K., z dnia 17 lutego 1976 r., wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z 13 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64, ze zm.). Na podstawie tej drugiej decyzji, w sposób trwały zostało ograniczone prawo rzeczowe m.in. właściciela działki nr (...) (obecnie i.in. 270/2= położonej w L., a to w związku z budową wskazanej linii wysokiego napięcia. Odbiór techniczny linii nastąpił dnia 4 października 1979 r i od tej pory linia jest eksploatowana, konserwowana i przeglądana. Początkowo czynności te wykonywał Zakład (...) w O., a następnie - po podziale przedsiębiorstw państwowych i kolejnych przekształceniach własnościowych - linia jest składnikiem majątku przedsiębiorstwa wnioskodawcy.

Dowód:

1. Decyzja nr (...) z (...) Powiatowego w G., k. 64-70,
2. Decyzja nr (...) Naczelnika Gminy w K., k. 71,
3. Protokół odbioru technicznego, k. 72,
4. Karty obchodu linii napowietrznej, k. 73-86,
5. Karta informacyjna, k. 87,
6. Decyzja Wojewody (...) nr(...), k. 88-90,
7. Zarządzenia Ministra Rolnictwa i (...) nr 230, 131 k. 91-95, 96-97
8. Zarządzenie Ministra Przesyłu nr 79/ (...)/89, k. 98-100,
9. Zarządzenie Ministra Przesyłu i Handlu nr 189/O./93, k. 101-102,
10. Akt przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w O. w spółkę akcyjną, k. 103-109,
11. Zeznania świadka R. L., k. 133/2,
12. Zeznania świadka B. S., k. 134.

Sąd zważył, co następuje

Wniosek nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd ustalił stan faktyczny przede wszystkim na podstawie dokumentów: decyzji administracyjnych, uzupełniających je wykazów i map; dokumentów zgromadzonych w aktach ksiąg wieczystych, w tym przede wszystkim umów, a także uzupełniająco z zeznań świadków – pracowników uczestnika postępowania.

W świetle tak zgromadzonego materiału dowodowego ustalenia stanu faktycznego nie budzą wątpliwości, w tym przede wszystkim okoliczność, że decyzja Naczelnika Gminy w K., z dnia 17 lutego 1976 r. dotyczy działki objętej wnioskiem w rozpatrywanej sprawie (wnioskodawcy podnosili, że wymieniona w teźże działka o nr (...) nie jest tożsama z działką (...), tymczasem w świetle przedłożonych wykazów zmian gruntowych i decyzji w przedmiocie zatwierdzenia planu scalenia działek, fakt ten nie budzi wątpliwości).

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy najistotniejsze znaczenie miało rozważenie konsekwencji decyzji Naczelnika Gminy w K., z dnia 17 lutego 1976 r. wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z 13 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (k. 71). Na mocy wskazanej decyzji Naczelnik Gminy ograniczył prawa rzeczowe na gruncie stanowiącym wtedy działkę (...) (a obecnie m.in. działkę (...)) położonym we wsi L., uzasadniając to koniecznością budowy i zapewnienia funkcjonowania linii energetycznej. Decyzja ta stała się prawomocna z dniem 3 marca 1976 r. Podkreślenia wymaga również fakt, że w dacie wydania decyzji jedynie w tej formie przedsiębiorca przesyłowy (wówczas przedsiębiorca państwowy) mógł uzyskać trwale uprawnienie do legalnego wejścia na nieruchomość osób trzecich w celu budowy i utrzymania urządzeń przesyłowych i co za tym idzie ograniczyć skutecznie prawo każdorazowego właściciela nieruchomości na swoją, czy też swojego następcy, rzecz. W tym bowiem dacie prawo cywilne nie znało instytucji służebności przesyłu.

Zgodnie z natomiast z art. 35 obowiązującej od dnia 5 kwietnia 1958 r. do dnia 31 lipca 1985 r. ustawą z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, przedsiębiorstwa państwowe mogły za zezwoleniem naczelnika gminy zakładać i przeprowadzać na nieruchomościach - zgodnie z zatwierdzoną lokalizacją szczegółową - ciągi drenażowe, przewody służące do przesyłania m.in. elektryczności, a także inne podziemne lub nadziemne urządzenia techniczne niezbędne do korzystania z tych przewodów i urządzeń. Przeprowadzenie przewodów i urządzeń wiązało się z zagwarantowaniem prawa dostępu do nich w celu wykonania czynności związanych z konserwacją przez osoby upoważnione przez właściwy organ, instytucję lub przedsiębiorstwo państwowe. Zgodnie z dominującym poglądem doktryny i orzecznictwa, z decyzji tej wynikają uprawnienia o charakterze administracyjnym i nie tworzą one służebności, niemniej decyzja ta prowadzi do trwałego ograniczenia prawa własności nieruchomości, gdyż sprawia, że jej właściciel ma obowiązek znoszenia stanu faktycznego ukształtowanego przebiegiem urządzeń przez strefę, w której było lub mogło być wykonywane jego prawo. Samo zaś uchylenie ustawy na mocy której została wydana badana decyzja, niewątpliwie nie pozbawia mocy wiążącej decyzji, na skutek braku wyraźnej dyspozycji (przepisu) ustawodawcy w tym zakresie. Oznacza to, że przedsiębiorca wykorzystujący urządzenia przesyłowe, który zainstalował je na cudzej nieruchomości w związku z wydaniem teźże decyzji może i obecnie, na podstawie obowiązujących przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami, uzyskać orzeczenie (decyzję administracyjną) zezwalające mu na dostęp do nich. Trwałość skutków decyzji oznacza, że dotyczą one nie tylko tej osoby, która była właścicielem nieruchomości w chwili prowadzenia postępowania administracyjnego zakończonego wydaniem decyzji, lecz każdego kolejnego jej właściciela. Na uprawnienia w stosunku do wywłaszczonej w ten sposób nieruchomości może się powoływać nie tylko przedsiębiorca wykorzystujący urządzenia przesyłowe, który instalował je w związku z wydaniem decyzji, ale każdy kolejny, który uzyskał do tych urządzeń tytuł i w związku z tym jest odpowiedzialny za ich utrzymanie i eksploatację (por. uchwała SN z dnia 20 stycznia 2010 r., w sprawie III CZP 116/09). Podkreślenia wymaga również, że wykonywanie wskazanych uprawnień nie może prowadzić do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r. w sprawie III CZP 87/13). Jak wskazano wyżej przedsiębiorcy przesyłowemu przysługuje bowiem swoiste prawo o charakterze publicznoprawnym, którego skutkiem jest trwałe ograniczenie prawa własności każdorazowego właściciela działki.

Zgodnie z treścią art. 305¹ k.c., nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że

przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Natomiast według art. 305² § 2 k.c., jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1, właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu.

Mając, na uwadze wcześniejsze rozważania, w dalszej konsekwencji należy wskazać, że skoro wskazana nieruchomość obciążona jest prawem na rzecz przedsiębiorcy przesyłowego wynikającym z decyzji administracyjnej, skutkiem którego jest ograniczenie prawa własności w zakresie służącym do korzystania z urządzeń przesyłowych przez przedsiębiorcę, niedopuszczalnym jest ustanowienie nowego prawa (służebności przesyłu), którego treść odpowiada obowiązującemu już uprawnieniu przedsiębiorcy. Jego ustanowienie nie jest w badanej sytuacji konieczne do korzystania z urządzeń przesyłowych, a tym samym ustanowienie służebności byłoby sprzeczne z interesem społeczno-gospodarczym, skoro nie służyłoby uporządkowaniu istniejących stosunków (te są trwale uregulowane), a jedynie rodziłoby obowiązek zapłaty wynagrodzenia, podczas gdy opisana wcześniej decyzja stwarzała podstawy otrzymania odszkodowania przez ówczesnego właściciela.

Z tych motywów, na postawie przytoczonych regulacji, wobec niezrealizowania jednej z przesłanek ustanowienia służebności przesyłu, należało orzec jak w sentencji.

Jedynie na marginesie należy wskazać, że nawet przy przyjęciu koncepcji w świetle której istnienie i wykonywanie przez przedsiębiorcę uprawnienia wynikającego z opisanej decyzji może prowadzić do zasiedzenia służebności przesyłu, wniosek podlegałby oddaleniu. Zgodnie z art. 292 k.c., służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Według art. 172 § 1 k.c., posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie). Skoro zaś przedsiębiorca legitymował się prawem do wejścia i korzystania z nieruchomości, w chwili wejścia w posiadanie przedmiotowej nieruchomości (wzniesienia urządzeń przesyłowych) posiadał przymiot dobrej wiary. W tym wypadku termin zasiedzenia należałoby liczyć od dnia 12 grudnia 1989 r. (nabycie odpłatnie w stanie wolnym od obciążeń od Skarbu Państwa przez Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną w K.), a więc termin zasiedzenia upłynął z dniem 13 grudnia 2009 r. czyli po nabyciu nieruchomości przez obecnych właścicieli.